

วรรณกรรมท้องถิ่นมุขปาฐะ : ตำนานความเชื่อหัวนายแรงหรือวัดเขาแก้วแสน (แก้วเส้ง)

นางพนัดดา เทพญา ^{๑*}

นางสาวแวณูริชัน แวเด็ง ^{๒*}

ตำนาน คือ เรื่องเล่าขานที่สืบทอดกันมาเกี่ยวกับบุคคล เหตุการณ์ สถานที่หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่มีมาตั้งแต่อดีต เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยถ่ายทอดเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเรื่องราวเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ รวมถึงประเพณีต่าง ๆ ของคนในยุคอดีต อาจเป็นเรื่องจริงหรือไม่จริงก็ได้ และอาจมีหลักฐานหรือไม่มีก็ได้ เช่นเดียวกับตำนานหัวนายแรงหรือวัดเขาแก้วแสน (แก้วเส้ง) ซึ่งเป็นหนึ่งในตำนานท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงโด่งดังของจังหวัดสงขลา เป็นเรื่องเล่าสืบทอดกันมานานเกี่ยวกับชายคนหนึ่งที่นำสมบัติมาฝังไว้ที่บนยอดหินของวัดเขาแก้วแสน (แก้วเส้ง) โดยเชื่อกันว่าหากใครเป็นลูกเป็นหลานจะสามารถลักหินให้ตกลงไปในทะเลได้และได้รับทรัพย์สมบัติที่ถูกฝังอยู่ แต่จนถึงปัจจุบันก็ไม่มีใครสามารถลักหินก้อนนี้ให้ตกลงไปในทะเลได้

ตำนานหัวนายแรงเป็นที่พูดถึงเล่าต่อ ๆ กันจนผู้คนในท้องถิ่นมีความเชื่อ ความศรัทธาเกี่ยวกับวิญญาณของนายแรง เชื่อกันว่านายแรงกลายเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกป้องคุ้มครองผู้คนและเงินทองที่ถูกฝังไว้บนยอดเขา จึงเป็นตำนานเรื่องเล่าสะท้อนถึงความเชื่อ ค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ผ่านคำบอกเล่าและถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ดังสายใยที่เชื่อมโยงอดีตจนถึงปัจจุบัน และอนาคตช่วยให้เราเข้าใจรากเหง้า อัตลักษณ์และคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งในเหตุความจริงและจินตนาการ

ตำนานความเชื่อหัวนายแรงหรือวัดเขาแก้วแสน (แก้วเส้ง)

ตำนานวัดเขาแก้วแสนหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “วัดแก้วเส้ง” มีเรื่องเล่าว่ามีเจ้าเมืองหนึ่งชื่อ นายแรง ได้ขเงินจำนวนแก้วแสนบาทลงเรือสำเภาเพื่อไปร่วมสร้างเจดีย์พระธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช แต่เกิดคลื่นซัดระหว่างเดินทาง ทำให้ไปไม่ทันพิธี จึงได้ให้ลูกน้องขนเงินทั้งหมดไปไว้บนยอดเขาและให้ตัดศีรษะตัวเองเพื่อเฝ้า

¹ นักวิชาการ ชำนาญการ สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

*Corresponding author, E-mail: Phanadda@tsu.ac.th

² นักศึกษา สาขาวิชาภาษาและวรรณคดีไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

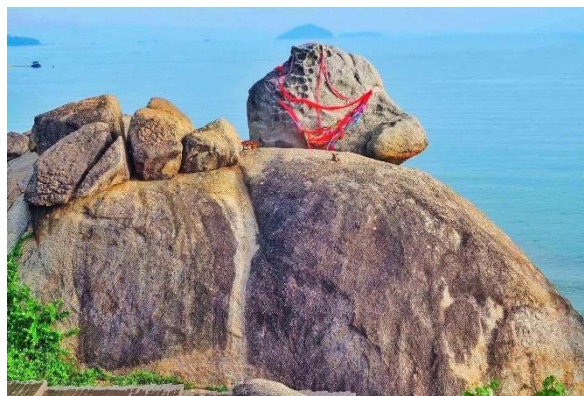
*Corresponding author, E-mail: waenurisanwaedeng@gmail.com

สมบัติบนยอดเขา จึงเป็นที่มาของชื่อวัดแก้วแสน แต่ชาวบ้านเรียกผิดเพี้ยนมาเป็นวัดแก้วเส้ง บนยอดเขา มีก้อนหินขนาดใหญ่อยู่ลูกหนึ่ง เรียกว่า “หินนายแรง”

“นายแรง” จัดเป็นเรื่องเล่าประเพณีทานประจำปี ถูกล่าขานกันมาอย่างลักษณะพิเศษ เชื่อมโยงเรื่องราวกับชื่อนามของเมืองหรือสถานที่ในแต่ละจังหวัด เริ่มจากจังหวัดพัทลุงเรื่อยไปจนถึงจังหวัดสงขลา แสดงให้เห็นถึงการแพร่กระจายของนิทานจะมีอยู่ในพื้นที่รอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ยกตัวอย่างส่วนหนึ่งจากนิทานที่มีเนื้อหาว่า

“วันหนึ่งนายแรงจับโจรที่เข้ามาปล้นวัวควายในหมู่บ้านได้ถึง 4 คน ทำให้โจรกลุ่มอื่นๆ หวาดกลัวไม่กล้าเข้ามาปล้นในหมู่บ้านนี้อีก นายแรงจึงเป็นที่รักของชาวบ้านทั่วไป ด้วยความไวใจชาวบ้านต่างนำวัวควายมาให้ นายแรงเลี้ยง นายแรงนำวัวไปเลี้ยงไว้ที่เชิงเขาลูกหนึ่ง ปัจจุบันเรียกว่า “เขาหลักโค” ปัจจุบันอำเภอสงขลา จังหวัดพัทลุง นำไก่ไปเลี้ยงไว้ที่เขาลูกหนึ่ง เรียกว่า “เขาหลักไก่” ปัจจุบันอำเภอสงขลา จังหวัดพัทลุง และนำควายไปเลี้ยงไว้ที่เกาะใหญ่ เรียกสถานที่นั้นว่า “คอกควายนายแรง” ปัจจุบันตำบลนาโหนด อำเภอเมืองพัทลุง จนวันหนึ่งหมู่บ้านที่นายแรงอยู่มีช้างป่าออกมาอาละวาดทำลายเรือกวสวไร่นาชาวบ้าน มีจำเริญทองตัวหนึ่งมีความดุร้ายมาก ออกมาตอนต้นไม้ พังบ้านเรือนราษฎรอยู่เสมอ นายแรงรับอาสาจับช้างตัวนั้นแล้วโยนไปตกที่จังหวัดสงขลา กลายเป็นเขาลูกหนึ่ง เรียกว่า “เขาลูกช้าง” ปัจจุบันเรียกคือตำบลเขารูปช้าง จังหวัดสงขลา”

นิทานเรื่องนี้กลายเป็นตำนานความเชื่อที่เคารพนับถือ ชาวบ้านเรียกกันในภาษาพื้นถิ่นว่า ตำนานเขาหัวนายแรง มีสถานที่สักการะขอพรอยู่ตรงวัดเขาแก้วเส้ง อำเภอเมืองสงขลา เขาแก้วเส้งเป็นเขาหินที่แตกต่างจากภูเขาริมทะเลอื่น ๆ ของสงขลา ในบริเวณที่ก้อนหินใหญ่รูปร่างแปลกตาหลายอัน จุดเด่นที่สุด คือ หินหัวนายแรง เป็นหินยักษ์ที่ตั้งอยู่ตรงบริเวณริมหน้าผา เชื่อกันว่ามีสมบัติเงินทองมากมายของนายแรงถูกฝังอยู่ใต้หินก้อนหินก้อนนี้ ซึ่งเรื่องมีอยู่ว่า

ภาพที่ 1 หินหัวนายแรง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

“มีช่วงเวลาที่เมืองขึ้นของไทยทางมลายูเกิดสงครามเมือง นายแรงจึงอาสาไปรบศึกครั้งนี้ เป็นกองหน้าบุกตะลุยเข้าศึกจนได้รับชัยชนะ นายทัพฝ่ายไทยเห็นว่านายแรงมีฝีมือยอดเยี่ยมมีกำลังมาก จึงแต่งตั้งให้เป็นเจ้าของเมืองหนึ่ง ซึ่งเป็นเมืองขึ้นของนครศรีธรรมราช วันหนึ่งเมืองนครศรีธรรมราชกำหนดบรรจุพระบรมสารีริกธาตุในเจดีย์และจัดงานเฉลิมฉลองใหญ่โต บรรดา 12 หัวเมืองปักษ์ใต้ต่างก็นำเงินทองไปบรรจุในพระบรมธาตุ นายแรงที่มีความศรัทธาในพุทธศาสนา จึงขนเงินทองเป็นจำนวนมากถึงแก้าแสนบรรทุกเรือสำเภา พร้อมด้วยไพร่พลออกเดินทางไปเมืองนครศรีธรรมราช หมายนำไปบรรจุในพระบรมธาตุเช่นกัน ขณะกำลังเดินทางเรือสำเภาที่นายแรงโดยสารมาถูกคลื่นลมซำรุด จึงเข้าจอดเรือที่ชายฝั่งหาดทรายแห่งหนึ่งเพื่อซ่อมแซมเรือจนเวลาผ่านไป นายแรงได้ทราบข่าวว่าทางเมืองนครศรีธรรมราชได้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุเสร็จแล้ว นายแรงเสียใจมากจึงให้ไพร่พลขนเงินทองบรรจุไว้บนยอดเขาลูกหนึ่ง สั่งให้ลูกเรือตัดหัวของตนไปวางไว้ที่ยอดเขา นายแรงกลั้นใจตาย ลูกเรือต้องจำใจตัดหัวเจ้านายไปวางไว้บนยอดเขาตามคำสั่ง” จึงเป็นที่มาของชื่อเขาลูกนี้ ภายหลังเรียกว่า “เขาแก้าแสน” เสียงเพี้ยนไปเป็น “แก้าเส้ง” ก้อนหินที่ปิดทับอยู่บนยอดเขาเรียกว่า “หัวนายแรง” ชาวบ้านเชื่อว่าดวงวิญญาณของนายแรงยังเป็นปู่โสมเฝ้าทรัพย์อยู่ที่เขาแก้าเส้ง อำเภอเมืองสงขลา มาจนทุกวันนี้

สรุป

ดังนั้น ตำนานหัวนายแรงจึงเป็นเรื่องเล่าต่อ ๆ กันจนถึงปัจจุบัน มีผู้คนในท้องถิ่นมีความเชื่อความศรัทธาเกี่ยวกับวิญญาณของนายแรง ตำนานนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและค่านิยมของชาวบ้านในพื้นที่ ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับหลักความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์ วัดเขาแก้าแสน (แก้าเส้ง) จึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง สามารถชมวิวทิวทัศน์ชายเลที่สวยงาม และสักการะหัวนายแรงเพื่อเป็นความสิริมงคล รวมถึงไฮไลต์ที่เมื่อมาถึงวัดเขาแก้าแสน (แก้าเส้ง) จะต้องมาสักกษัตริย์นายแรงเพื่อให้รู้ว่าตนเป็นผู้มีบุญญาธิการสูง หรือเป็นลูกหลานของนายแรงหรือไม่ จึงทำให้วัดเขาแก้าแสน (แก้าเส้ง) เป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวที่เมื่อมาสงขลาจะต้องมาสักครั้งในชีวิต

เอกสารอ้างอิง

ปรีภักดิ์ เนื่องเยาว์. (2552,กันยายน 9). ความหมายของตำนาน. Gotoknow. สืบค้น 7 พฤษภาคม 2567,
จาก <https://www.gotoknow.org/posts/295967>

เปิดตำนานชุมทรัพย์ “แก้วแสน” บน “เขาแก้วเสด็จ” จุดชมวิวเมืองสงขลา. (2560,กันยายน 4). MGR Online.
สืบค้น 7 พฤษภาคม 2567, จาก <https://mgronline.com/south/detail/9600000090627>

อาจารย์เปี้ยก. (2563,พฤษภาคม 28). หินแก้วเสด็จ: เขาแก้วแสน ตำนานเมืองสงขลา. True ID.
สืบค้น 8 พฤษภาคม 2567, จาก <https://travel.trueid.net/detail/9zpPPEgdkwkz>

DODI ดุติ. (2565,สิงหาคม 23). นายแรง ชายจอมพลังแห่งเมืองพัทลุงและสงขลา. Youtube.
จาก <https://www.youtube.com/watch?v=WFNiiNEkB04>

